

HISTORIA HERBU GMINY WÓLKA

Gmina Wólka leży na Wyżynie Lubelskiej na pograniczu Równiny Świdnickiej (Łuszczowskiej) i Płaskowyżu Nałęczowskiego, w kierunku północno-wschodnim od Lublina. Rozciąga się od Wólki po Łuszczów i od lasu świdnickiego po Pliszczyn i Bystrzycę. Gmina Wólka graniczy z gminami: Niemce, Spiczyn, Łęczna, Mełgiew i Świdnik. Zachodnią część gminy przecinają dwie rzeki: Bystrzyca i jej dopływ - Ciemięga.

Powstanie gminy Wólka w 1870 r. ma związek z ukazami carskimi z 2 III 1864 r., które wprowadzały uwłaszczenie chłopów i nową organizację gminną w Królestwie Polskim. Gminy, na czele których stali wójtowie, powołano wcześniej, bo w 1809 r. w Księstwie Warszawskim i potwierdzono w konstytucji Królestwa z 1815 r., ale funkcjonowały one jeszcze przed uwłaszczeniem chłopów, ale na innych zasadach. Na wójtów wybierano właścicieli ziemskich, którzy i tak mieli kontrolę nad chłopami. Gmina była najniższym szczeblem administracji państwowej, a wójt miał za zadanie przekazywać ludności zarządzenia władz zwierzchnich, czuwać nad gminnym majątkiem, podatkami i przestrzeganiem prawa.

Pod koniec XIX wieku w gminie mieszkało około 6100 osób. Na terenie gminy znajdowały się wsie takie jak: Bazylianówka, Biskupie, Boduszyn, Bystrzyca, Dąbrówka, Długie, Firlejowszczyzna, Hajdów, Jakubowice Łągiewniki, Łuszczów, Łysaków, Nowogród, Pliszczyn, Rudnik, Sobianowice, Świdniczek, Świdnik Mały, Świdnik Duży, Tatary, Trześniów, Turka, Wólka, Zadębie. Przed I wojną światową było tu 27 wsi dawnych, 24 kolonii, 20 dworów i folwarków. Ludność liczyła 11824 osoby, a w 1931 r. - mniej, bo 8436 osób. Obszar gminy wynosił 10498 ha.

Wólka pod nazwą Wolka pojawia się w dokumentach kościelnych w 1721 roku. Wieś powstała między Jakubowicami, a Świdnikiem i należała do parafii Lublin (na Czwartku). Na mapach widniała jako Wólka Jakubowicka vel Świdnicka. W 1899 r. pojawia się nazwa Wólka Tatarska, od 1921 jest tylko Wólka.

Dziś do gminy Wólka należy 15 wsi: Wólka, Długie, Turka, Łuszczów, Sobianowice, Bystrzyca, Łysaków, Rudnik, Świdnik Mały, Świdnik Duży, Kol. Świdnik Mały, Kol. Biskupie, Świdniczek, Pliszczyn, Jakubowice Murowane.

Najbardziej znana miejscowość w gminie Wólka to Jakubowice Murowane, które zawdzięczają swą sławę zamkowi.

Nazwa Jakubowicze pojawia się w 1388 roku, kiedy to król Władysław Jagiełło przenosi wieś na prawo magdeburskie. Pierwszym właścicielem Jakubowic był Jakub Murowiecki i od jego imienia i nazwiska pochodzi nazwa Jakubowice Murowieckie (dziś używa się nazwy Jakubowice Murowane).

Po wygaśnięciu rodziny Murowieckich zamek i wieś przechodzi od 1554 roku w posiadanie Samborzeckich herbu Rawicz, po nich wieś staje się własnością kolejno Tęczyńskich, Janusza Ostróskiego, Zasławskich (1617r.), Joanny z Olendzkich Czartoryskiej (1676r.), Jakuba Sobieskiego (syn Jana II Sobieskiego od 1677), Sanguszków (od 1705 do 1779r.), Kajetana Szeptyckiego i wreszcie od 1850 roku Aurelego Grodzickiego.

Pałac prawdopodobnie pochodzi z XVI w. Wznieśli go Tęczyńscy, a w XVII w. odbudowali Zasławscy. Zamek przechodził różne koleje. Zniszczyli go Szwedzi podczas potopu, gościł tu król szwedzki Karol XII walczący z carem Piotrem I. Po 1803 roku generałowa Konstancja z Czackich Szeptycka przebudowała go na romantyczną rezydencję. Później nieco zaniedbany, aż do 1873 r., kiedy to zostaje przebudowany w dawnym stylu przez rodzinę Grodzickich. Z tego okresu pochodzą wieża i wykusz. Zamku nie zniszczyła wojna, ale tuż po niej zamek został ograbiony i zdewastowany przez wandalów i szabrowników swoich i obcych. Kiedy zamek przejęło muzeum, był już ruiną. Obecnie można zobaczyć jedynie mury korpusu i kaplicy, czterokondygnacyjną wieżę oraz zachowane sklepienie kolebkowo-krzyżowe i kolebkowe z lunetami.

Próby rekonstrukcji zabytkowego pałacu Tęczyńskich podjęto w 1984 roku, kiedy to odnowiono bramę wjazdową do obiektu.

Zrekonstruowana brama wjazdowa znalazła się w herbie gminy w roku 1990, kiedy powstała w Urzędzie Gminy w Wólce inicjatywa by gmina poszła śladami innych i stworzyła własny herb. Pomysłodawcą i głównym projektantem plastycznym herbu była pani Jadwiga Żarnowiecka nauczycielka Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Bystrzycy, w prace nad herbem zaangażowali się ówczesny przewodniczący Rady Gminy Pan Krzysztof Sadło i Pan radny Krzysztof Łysiak. Trudno określić kiedy powstawała koncepcja, co ma się znaleźć w herbie gminy. Pomysł aby była to brama zamku w Jakubowicach powstał na zasadzie inicjatywy wspomnianych wcześniej radnych, którzy wysunęli propozycję na sesji Rady Gminy, aby Wólka miała własny herb. Do realizacji tego pomysłu doszło w 1990 roku. Herb gminny nie ma wartości historycznej, w związku z tym jest bardzo mało informacji na ten temat. W Urzędzie Gminy w Wólce noty dotyczące herbu gminnego zawarte są jedynie w załączniku do uchwały Rady Gminy Wólka Nr XXI/94/96 z dnia 10 lutego 1996 r. Dokumenty dotyczące herbu gminnego pochodzące z roku 1990 zaginęły w trakcie prac remontowych w gminie, dlatego też trudno było znaleźć jakiegokolwiek informacje na ten temat Załącznik do wspomnianej uchwały Rady Gminy mówi w pkt3., iż herbem gminy jest stylizowany wizerunek bramy wjazdowej do zespołu pałacowego w Jakubowicach Murowanych z dwoma wieżyczkami.

Na tle lewej wieżyczki znajdują się dwa kłosa zbóż. Na środku dwóch skrzydeł bramy, koło wozu-dawny herb Bystrzycy. Tło herbu stanowi kolor błękitny, pozostałe elementy przedstawione zostały w kolorach: czarny, czerwony, żółty i zielony. Całość wkomponowana jest w stylizowaną rokokową tarczę.

Elementy zawarte w herbie odgrywają ważną rolę, podkreślają mianowicie cechy charakterystyczne terenów znajdujących się w obrębie gminy. Dwa kłosa zbóż znajdujące się na lewej wieżyczce mają uwypuklać charakter rolniczy gminy Wólka, jako terenów specjalizujących się w uprawie zbóż oraz wskazywać na wątek ludowo- chłopski. Pomysłodawcą tego motywu był rolnik ze wsi Długie pan Wargulak.

Koło od wozu umieszczone w centralnej części tarczy to motyw zaczerpnięty z dawnego herbu Bystrzycy, której dawnym herbem była pieczęć używana w latach 1795-1809 przedstawiająca na rokokowej tarczy z niebieskim tłem koło od wozu koloru złotego. Herb Bystrzycy w postaci koła od wozu był herbem rodowym rodziny Rojowskich (Rojewskich, Rejowskich- różnie się podaje w źródłach), którzy byli właścicielami wsi od pierwszych lat XVIII wieku, aż do końca II wojny światowej. W 1791 roku z inicjatywy Rojowskich powstał duży dwór w stylu saskim.

Charakterystycznym, a jednocześnie oryginalnym elementem, różniącym herb gminy Wólka od innych gmin jest kształt tarczy herbowej, wzorowany na kształcie jaki miała wspomniana pieczęć będąca herbem Bystrzycy na przełomie XVII i XIX wieku, odwzorowanie tego elementu w herbie gminy wskazywałoby na element patriotyzmu lokalnego jego twórców.

Opracowała: Monika Garbacz nauczycielka wiedzy o społeczeństwie
Gimnazjum im. Płk. Wojciecha Kołaczkiego w Pliszczynie

W artykule wykorzystano fragmenty opracowania Pani Elżbiety Roli, Gmina Wólka- rys historyczny oraz czasopismo Wieści Gminne.

HERB GMINY WÓLKA

